

La petjada dels hostes de la Casa Rossell a la biblioteca familiar. Birger Mörner (I)

El fons bibliogràfic de la Casa Rossell d'Ordino, declarat bé d'interès cultural, es custodia a la Biblioteca Nacional des de l'any 1996. Alguns dels autors dels llibres que integren el fons, principalment els viatgers, van relatar la seva estada a la casa. Sovint, després de publicar la narració, obsequiaven els seus amfitrions amb un exemplar, i així es va anar enriquint la biblioteca familiar dels de Riba.

La lectura de l'experiència personal viscuda pels convidats, relatada a les seves obres, resulta actualment de gran interès i les descripcions dels seus viatges aporten dades valuosíssimes als historiadors. En aquest sentit, hi ha un relat que ens descriu físicament algunes estances de la casa i ens apropa a la vida quotidiana de la família, que havia tingut durant segles un pes econòmic, social i polític molt important a Andorra.

És el cas de Birger Mörner, un viatger suec que va visitar el país l'any 1902 i que va escriure *En la república dels contrabandistes*, un relat publicat el 1903. Posteriorment, el va incloure al recull dels seus viatges: *De la meva vida errant*, editat a Estocolm el 1926. El viatge a Andorra va ser traduït al català i reeditat l'any 1997 (Mörner, Birger. *De la meva vida errant. En la república dels contrabandistes*. Andorra: Govern d'Andorra: Sveriges Ambassad, 1997).

Birger Mörner (1867-1930) era diplomàtic i escriptor. Procedia d'una família de la noblesa sueca i havia cursat estudis de dret. Com a escriptor, "era prou conegut, no solament en els ambients literaris de Suècia sinó també en els dels altres països escandinaus", explica el seu fill Magnus en la publicació del 1997. Quan va fer el seu viatge a Andorra treballava al consolat de Suècia a Barcelona.

El viatger va accedir a Andorra, procedent de Barcelona, per la frontera del riu Runer. Després d'una estada de tres dies a Andorra la Vella va continuar el camí cap a Ordino, on va passar una nit a la Casa Rossell.

En aquella època, a la casa hi vivien Josep de Riba Camarlot (1850-1924) i la seva germana Dolors (1847-1917). La mare, Dolors Camarlot Llari (1820-1900), feia dos anys que era morta quan Mörner s'hi va allotjar. Dolors Camarlot havia estat l'amfitriona d'un altre viatger il·lustre: Mossèn Cinto Verdager.

En arribar a Ordino, Mörner fa la descripció següent:

"Després d'unes quantes hores de camí a través d'una vall feréstega, arribàrem finalment a la ciutat d'Ordino, on m'esperaven com a invitat, per passar-hi la nit, a casa del secretari d'Estat, el senyor de Riba. De totes les ciutats d'Andorra que havia vist, aquella em féu la impressió d'ésser la més vella. Enmig de les petites cases amuntegades hi havia una placeta, d'una banda limitada per l'església, de l'altra, per la casa de la vila. De la paret d'aquesta darrera, hi penjava una gruixuda cadena amb una argolla.

De les velles cases de la ciutat, molt possiblement, no n'hi havia cap que fos tan antiga com la del meu amfitrió, el senyor Riba. Des de l'any 1083, havia estat habitada pels seus avantpassats. Allà hi vivia amb la seva vella germana, els últims de la nissaga."

Quan el viatger dóna aquesta informació, encara no havien nascut "els últims de la nissaga", però no trigarien gaire temps a fer-ho. El germà petit de la Dolors i el Josep, Lluís de Riba Camarlot (1862-1915), que es casarà l'any 1906 amb Maria Cassany, tindrà dos fills: el Joaquim (1906-1983) i la Maria Lluïsa (1908-1993).

El relat continua amb més informació sobre l'hereu de la casa:

"El senyor Riba era l'únic noble de la República i, també l'únic ciutadà amb estudis universitaris. Per aquesta condició, era també un dels pocs andorrans que dominaven el castellà. La llengua nacional, com s'ha indicat, és el català. Quant al francès, possiblement, el telegrafista de la capital fos l'únic que, en aquell moment, el dominava."

No hi ha constància de la pertinença a la noblesa dels membres de la família, que està documentada des del segle XV. Certament, era una família antiga i una de les cinc més riques del país.

Pel que fa a Josep de Riba, va fer estudis primaris a Manresa i de batxillerat a Barcelona. Un dels documents trobats a la casa apunta que, l'any 1868, va iniciar la carrera de dret a la Universitat de Barcelona. En relació amb la seva carrera política, cal destacar que va ser secretari del Consell General del consell provisional del març al juny del 1881 (període de la Revolució del 81) i, més tard, del 1881 al 1883 i del 1884 al 1885. També va ocupar el càrrec de veguer episcopal.

El futur dels de Riba va canviar quan Josep, un cop mort el seu germà Lluís, es va casar l'any següent amb la seva cunyada vídua. Amb aquest matrimoni el patrimoni familiar passaria als nebots.

Pilar Burgués
Biblioteca Nacional